

культуре и связанное с ним понятие культуроемкости образования.

Ключевые слова: формирование творческой личности, профессиональная ориентированность, культурологический подход.

Koval' I. S. Cultural aspect of formation of is professional-oriented personality of a future designer-stylist.

The article discloses the rational way of formation of professionally-oriented personality of a future designer-stylist. The role of the educational process in the formation of the creative person of the future expert in the course of study in higher education. Justification conditions for realization of cultural approach in the psychological and pedagogical training of future designer-stylist by updating humanities, identifying them spirituality, universal values, creating interdisciplinary units, establish interdisciplinary connections, extension courses and workshops that provides choices to future stylists in shaping the students of sustainability, unique, individual professional value orientation.

Conditions of realization of cultural approach in the process of psycho-pedagogical preparation of the future designer-stylist. Cultural aspects of formation of is professional-oriented personality and the formation of an adequate view of the diversity of cultures, excluding the development of nationalist ideas. The interaction of culture and education in the process of human development. The ability to adapt, resist the negative effects of the environment on the basis of the spiritual culture of personality. The principles of compliance culture and the related concept of cultural education.

Key words: the formation of a creative personality, professional orientation, cultural approach.

Стаття надійшла до редакції 14.02.2017 р.

Прийнято до друку 30.02.2017 р.

Рецензент – к. пед. наук, доц. Шпетна С. А.

УДК 37.015.3

Химченко О. М.

**ПРОФЕСІЙНА КУЛЬТУРА СТИЛІСТІВ
ЯК ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНА ПРОБЛЕМА**

Формування професійної культури майбутніх стилістів пов'язане з сучасною модернізацією економічних, соціальних і освітньо-інформаційних інститутів українського суспільства. Актуальність дослідження сучасних процесів формування професійної культури особистості обумовлюється, перш за все, тим, що професійна діяльність молоді, що вчиться, у сфері такого багатовекторного ринкового

господарського устрою, що динамічно росте, перетворилася на фундаментальний інтеграційний чинник формування і виховання її професіоналізму. Сама ж професійна культура молоді, що вчиться, стає найважливішим чинником міжкультурної взаємодії українських та іноземних працівників на євразійському просторі, що об'єднує Захід і Схід у рамках сучасного глобалізаційного процесу.

Базовими дослідженнями для нашої роботи є праці авторитетних учених, чия увага була зосереджена на даній проблемі. У роботах І. Андрєєвої, В. Бочарової, Р. Гурової, В. Сластеніна, В. Симоненко, Н. Маслової розглянуті суперечності соціальної дійсності, що обумовлюють негативні прояви в поведінці молоді, нестабільність соціально-економічного положення молоді людини. Відмічені роботи розкривають актуальність соціально-педагогічної діяльності в сучасних умовах і намічають її напрями. Ученими Ю. Березкіним, В. Бочаровою, А. Мудриком, Г. Кисельовою, В. Сластьоніним, І. Ісаєвим, Е. Силяєвою, М. Віленським проаналізовані різні сторони процесу професійної підготовки педагогів. Психологи С. Белічева, І. Зимняя, І. Кон, Л. Мітіна, Б. Шапіро та ін. обґрунтували та охарактеризували особистісно орієнтований характер педагогічної роботи, її гуманістичний і культурологічний аспект, І. Ісаєвим розроблені принципи і методи професійного відбору педагогів. М. Віленським, С. Шилковим визначені гуманістичні цінності професійно-педагогічної культури. Н. Асташовою розроблені теоретичні основи аксеологічної освіти сучасного вчителя, типологія ціннісних орієнтацій вчителя, яка включає соціальні, культурні, професійні і особистісні складові.

Проте, слід визнати, що в наукових роботах ще не знайшли своєї відповіді багато питань професійної культури стиліста.

Мета статті – дослідити сутність професійної культури стилістів як психолого-педагогічну проблему.

З теоретико-методологічної точки зору процес формування сучасної професійної культури особистості повинен спиратися на принципи: 1) інтегративності, системності пізнання об'єктивної дійсності; 2) теоретичної сумісності ідей, методик і результатів виховного процесу, що включає як важливий компонент міждисциплінарний аналіз формування професійної культури майбутніх стилістів (що має на увазі використання досягнень культурології і соціології, психології і педагогіки).

Зокрема, принцип інтегративності є фундаментальним положенням будь-якої педагогічної дії, що має міждисциплінарний характер. Дану якість вказаний науковий постулат зберігає і при аналізі формування професійної культури особистості в умовах професійної освіти. Він дозволяє, на наш погляд, теоретично інтегрувати в учбовий процес базисні координати сучасного формаційного розвитку

українського суспільства, розкрити його логіку з точки зору конкретного і наближеного до історичної дійсності цивілізаційного підходу і врахувати в нім міжкультурну взаємодію різних соціальних систем у професійній сфері. На конкретному рівні міждисциплінарний за змістом принцип інтеграції дозволяє побудувати навчальний процес, в якому враховуються сучасні тенденції взаємозв'язаного соціокультурного і професійного становлення молоді з урахуванням особливої „інтеграційної парадигми” розвитку професійної освіти в рамках конкретної української дійсності, що має, як відомо, євразійські, „мультикультурні” особливості.

Принцип системності є найважливішим базовим постулатом, який необхідний для теоретичного узагальнення результатів педагогічного формування професійної культури в середовищі сучасної молоді. Він примушує націлити зусилля педагогів і майстрів виробничого навчання на те, щоб внести в учбовий процес розуміння: 1) сутнісних зв'язків між розвитком виробництва і культурою суспільства; 2) основних системоутворюючих чинників розвитку продуктивних сил соціуму; 3) найбільш глибоких технологічних трудових пластів соціально-економічних відносин сучасного виробництва; 4) ієрархічної структури професійної діяльності і її суб'єкта; 5) механізму інтеграції в єдиному термінологічному просторі культурологічних, соціологічних, психологічних і професійно-педагогічних категорій і понять про конкретну професійну діяльність, соціокультурний і професійний потенціал сучасної людини і її розвиток у педагогічному процесі.

Принцип системності формування професійної культури молоді, на наш погляд, завжди виступає як базис її пізнання і виховання з точки зору особливого наукового принципу міри.

Науковий принцип міри виступає як особлива вершина розвитку і конкретизації принципу системності. Даний принцип має на увазі не тільки теоретично, категоріально виражений зміст предмету, але і практику індивідів, які відповідають (якщо брати абсолютні критерії) „ноосферній практиці людини”. З точки зору даного принципу пізнання, міра сформованості професійної культури (напр., суб'єкта трудової діяльності) найповніше виявляється через три її компоненти: 1) досконалість технологічного забезпечення („субстанціальний рівень”); 2) співвідношення і якість фізичних і розумових форм діяльності індивідів („структурно-морфологічний рівень”); 3) соціально-професійний і культурологічний потенціал діяльності людини („економічно-суспільний і соціокультурний рівень”). Принцип міри, перш за все, дозволяє педагогічним працівникам не тільки виразити (і понятійно зафіксувати для себе і для студентів) суть професійної культури конкретної трудової діяльності, але і показати їм практичні механізми її реалізації в умовах сучасного українського виробництва, яке об'єктивно інтегрується у світовий економічний і культурний простір [3].

Як принципи формування професійної культури майбутніх стилістів розглянемо наступні наукові положення.

Принцип якості трудового життя молоді. Даний постулат виходить з того, що продуктивна праця майбутніх стилістів повинна об'єктивно опиратися на особливий принцип „асертивності” його організації в професійній школі – тобто на гармонійне, збалансоване поєднання соціальних, економічних, психологічних, педагогічних і професійних компонентів його організації. Сучасна продуктивна праця – це складний, багато разів опосередкований процес реального включення молоді в громадянське суспільство.

Принцип детермінованої професійної культури молоді. Даний постулат інтегрує в собі принципи нової ринкової організації (культури) промислового виробництва як об'єктивна причина творення, вдосконалення і підвищення ефективності інтеграційних систем професійного навчання молоді, обумовленості саморозвитку „кваліфікаційної валентності” випускників професійної школи сучасною динамікою економічних, соціальних, класових і професійних зрушень у складі тих, що працюють, як в національних, так і в міжнародних рамках.

Принцип демократизації і гуманітаризації навчально-виховного процесу. Даний постулат припускає організацію підготовки майбутніх стилістів на принципах самоврядування і „суб'єктно-суб'єктних” відносин в системі „педагог-студент”. Він вимагає враховувати зростання ролі організації інтеграційно-професійного навчання на базі сучасної ринкової модернізації їх продуктивної праці, а також гуманітарної і суспільно-світоглядної підготовки молоді як сили, що формує у неї соціальну активність, громадську і економічну свідомість, навички участі в управлінні виробництвом [3].

Принцип „освіта протягом всього життя”. Даний постулат, враховуючи об'єктивний динамізм сучасної професійної культури особистості, виходить з необхідності вікової оптимізації її формування у молоді, з її поетапного, комплексного характеру розвитку, а також з реально заданого адаптаційного потенціалу особистості студентів, як центральна системоутворююча категорія формування їх професійної культури і самовизначення їх як представників обраної професії.

Даний принцип дозволяє при формуванні професійної культури особистості зосередити зусилля на міждисциплінарних підставах соціокультурного, професійного виховання і освіти майбутніх працівників соціально-інтегрованого типу, оскільки в умовах сучасної ринкової економіки існує обумовлена самим капіталом потреба в такому працівнику, який володіє широкою „універсальною” кваліфікацією (Дж. Несбітт). Це об'єктивно примушує модернізувати професійну освіту і виховання майбутніх фахівців так, щоб вони могли виступати як суб'єкти загальної і професійної культури, були „відкритими” до

досягнень в інших країнах у виробничій сфері. Такий фахівець перш за все орієнтований на творчість і реалізацію своїх фундаментальних (соціологічно, психологічно і культурно представлених) характеристик – як у сфері виробництва, так і в процесі міжкультурної взаємодії з іншими суб'єктами державного і світового співтовариства.

На наш погляд, можна виділити чотири аспекти, які визначають духовно-практичний зміст особистості людини як суб'єкта професійної діяльності: 1) фізичний і духовний потенціал як цілісної особистості; 2) здатність всебічно пережити соціальний досвід інших людей; 3) уміння і навички професіонала, які дозволяють йому оволодіти кращими зразками і стандартами професійної діяльності; 4) наявність в особистості креативної націленості на вдосконалення своїх професійних здібностей, творчих навичок і естетично-художньої культури [2]. Вважаємо, найближчим часом така підготовка майбутніх стилістів повинна стати істотним елементом становлення їх професійної культури, оскільки відповідає новим реаліям глобального людського співтовариства, що народжується.

Отже, професійну культуру можна визначити як сукупність світоглядних і спеціальних знань, якостей, умінь, навичок, відчуттів, ціннісних орієнтацій особистості, які знаходять свій прояв в її наочно-трудова діяльності і забезпечують її вищу ефективність. Л. Богданова розглядає професійну культуру як своєрідний органічний сплав кваліфікації і моральності, що функціонує на основі трудової моралі [1].

До визначення структури професійної культури існують різні підходи. Так, згідно одного з них, професійна культура обмежується професійними навичками, уміннями, знаннями, а культурний аспект діяльності забезпечується загальною культурою індивіда [2]. На наш погляд, прогресивнішим і актуальнішим є підхід І. Моделя, який виділяє у структурі професійної культури дві сторони – праксиологічну (професійні навички, уміння, знання, професійна свідомість, світогляд) і духовну, елементами якої є професійна мораль і професійна естетика [4].

Моральність є найважливішою складовою професійної культури. Оволодіння професійною культурою завжди супроводжується внутрішніми і зовнішніми змінами особистості, її свідомістю і діяльністю. Так, щоб забезпечити високий рівень професіоналізму, необхідна культурна основа професійної діяльності, поєднання професійних здібностей, знань, умінь, навичок і досвід при достатньо високому рівні етичної культури.

Отже, культура фахівця складається в єдності і взаємодії всіх складових, їх розділення можливе тільки умовно. У діяльності вона завжди виявляється цілісно, і в цьому її принципово важлива особливість. Проте, саме духовна сторона професійної культури відображає її специфічні цінності, норми і відносини, регулюючі професійну поведінку

суб'єкта професійної діяльності, саме вона пред'являє систему етичних вимог до представників відповідних професійних груп.

Перспективи досліджень у рамках означеної проблеми полягають у детальному дослідженні складових професійної культури майбутніх стилістів, виокремленні чинників, що впливають на її становлення, у визначенні шляхів формування професійної культури майбутніх стилістів.

Література

1. Богданова Л. В. К вопросу о культуре профессионального общения / Л.В. Богданова // Юбилейный сборник трудов ученых РГАФК, посвященный 80-летию академии. М., 2008. Т. 3. С. 66-69. **2. Маркова А. К.** Психология профессионализма / А. К. Маркова. – М.: Теис, 2006. – 308 с. **3. Мищенко А. С.** Профессиональная культура личности: социально-педагогические принципы формирования / А.С. Мищенко // Философия образования. – 2007. – № 6. – С. 283-291. **4. Модель И. М.** Профессиональная культура муниципального депутата: Теоретико-символический анализ./ И. М. Модель. – Екатеринбург, 2013. – 142 с. **5. Моральные ценности и личность** / Под ред. А. И. Титаренко, Б. О. Николаичева. М.: МГУ, 2014. – 167 с. **6. Силяева Е. Г.** Теоретические основы формирования профессионально-этической культуры учителя : Дис. ... д-ра. пед наук / Е. Г. Силяева. – М, 2005. – 237 с.

Химченко О. М. Професійна культура стилістів як психолого-педагогічна проблема.

У статті розкрито принципи, на які опирається процес формування професійної культури сучасного стиліста: інтегративності, системності, принцип міри. Детально проаналізовано принципи якості трудового життя молоді, детермінованої професійної культури молоді, демократизації і гуманітаризації навчально-виховного процесу. Виокремлено принцип „освіта протягом всього життя” як центральна системоутворююча категорія формування професійної культури і самовизначення стилістів як представників обраної професії. Визначено сутність професійної культури стилістів, розглянуто різні підходи щодо її структури. Оволодіння професійною культурою завжди супроводжується внутрішніми і зовнішніми змінами особистості, її свідомістю і діяльністю. Наголошено, щоб забезпечити високий рівень професіоналізму, необхідна культурна основа професійної діяльності, поєднання професійних здібностей, знань, умінь, навиків і досвід при достатньо високому рівні етичної культури.

Ключові слова: професійна культура, принципи, особистість, стиліст.

Химченко Е. Н. Профессиональная культура стилистов как психолого-педагогическая проблема.

В статье раскрыты принципы, на которые опирается процесс формирования профессиональной культуры современного стилиста: интегративности, системности, принцип меры. Детально проанализированы принципы качества трудовой жизни молодежи, детерминированной профессиональной культуры молодежи, демократизации и гуманитаризации учебно-воспитательного процесса. Выделен принцип „образование в течение всей жизни” как центральная системообразующая категория формирования профессиональной культуры и самоопределения стилистов как представителей выбранной профессии. Определена сущность профессиональной культуры стилистов, рассмотрены различные подходы к ее структуры. Овладение профессиональной культурой всегда сопровождается внутренними и внешними изменениями личности, ее сознанием и деятельностью. Отмечено, чтобы обеспечить высокий уровень профессионализма, необходима культурная основа профессиональной деятельности, сочетание профессиональных способностей, знаний, умений, навыков и опыта при достаточно высоком уровне этической культуры.

Ключевые слова: профессиональная культура, принципы, личность, стилист.

Khimchenko E. N. Professional stylists culture as a psychological and pedagogical problem.

The article deals with the principles that underpin the process of formation of professional culture of the modern stylist: integrative, systematic, action principle. Analyzed in detail the principles of quality of working life of young people, determined professional youth culture, democratization and humanization of the educational process.

Distinguished principle of "education throughout life" as a central category of system-forming of professional culture and self-determination of stylists as representatives of their profession. This principle allows the formation of professional culture of the individual to focus on interdisciplinary basis of socio-cultural and professional education and training of future employees of socially integrated type, because a modern market economy, there is caused by the capital requirement for such employee with a "universal" skills (J. Nesbitt).

Determined the essence of the culture of professional stylists, considered various approaches to its structure. Mastering the professional culture is always accompanied by internal and external changes in personality, its consciousness and activity. It was noted that a high level of professionalism, needed cultural basis of professional activity, a combination

of professional skills, knowledge, abilities, skills and experience at a sufficiently high level of ethical culture.

Key words: professional culture, principles, personality, stylist.

Стаття надійшла до редакції 09.02.2017 р.

Прийнято до друку 30.02.2017 р.

Рецензент – д. пед. наук, проф. Сташевська І. О.

УДК 738.1

Димидовська М. В.

КАЗКОВІСТЬ ТА ГРАЦІЯ ДЕКОРАТИВНИХ ПОРЦЕЛЯНОВИХ КОМПОЗИЦІЙ ВІРИ СІРОБАБИ-КЛИМКО

Зміни традиційного народного побуту, що ознаменували початок ХХ ст., призвели до поступового занепаду професійних художніх ремесел, народних промислів. Мистецтво порцеляни, відоме в Україні ще з ХVІІІ ст., переживає у наш час нелегкі випробування, проте сьогодні існують майстри, які присвячують своє життя та творчість цьому виду художньої кераміки.

Вивченню різновидів українського декоративно-прикладного мистецтва (у тому числі і порцеляни) присвятили свої праці мистецтвознавці Ю. Гошко, Є. Антонович, М. Моздир, Р. Захарчук-Чугай, Ф. Петрякова, М. Станкевич та інші. Проте дослідженню регіональних аспектів існування мистецтва порцеляни та творчості окремих майстрів, що розвивають це мистецтво, приділено недостатньо уваги. Саме тому, метою нашої статті є розгляд життя і творчості майстрині порцелянового мистецтва – заслуженої художниці України, члена спілки художників України – Віри Сіробаби-Климко.

Порцеляна (фарфор) – найдосконаліший вид кераміки, вироби виготовлені із суміші високоякісних білих глин та інших складників [1, с.81-82]. Фарфор та фаянс України є частиною загальної історії світового мистецтва порцеляни. З Китаю, колиски «білого золота» усього світу, де історія порцеляни складає майже дві тисячі років, лише у ХV – ХVІ ст. м'який різновид цього коштовного матеріалу потрапляє в Європу [2; 3].

Характерна ознака порцеляни – білосніжний черепок, який в найтонших місцях просвічується і майже не поглинає води. Мистецтво порцеляни є одним з найбільш складних щодо процесу підготування маси, виконання твору та випалу виробів. Можливо тому, на сьогодні існує не так багато майстрів, що створюють композиції у цьому різновиді кераміки. Одна з них – Віра Сіробаба-Климко – уродженка села Вовнянка